

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग एक-ल

वर्ष १, अंक ६८(१)] बुधवार, विशेष १३, २००६/अप्रृष्टायण २५, शके १९६१
किंमत : रुपये २०.००

[पृष्ठे ७

असाधारण क्रमांक २४०

प्राधिकृत प्रकाशन

(फैक्ट्रीय) औद्योगिक विद्यालय अधिनियम व मुबई औद्योगिक रांगड अधिनियम यांत्रिकील
(भाग एक, चार-अ, चार-ब आणि चार-क योग्यते प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचना, आदेश व
नियांडे यांत्रिकीयता) अधिसूचना, आदेश व नियांडे.

उद्योग, कर्जा व कामगार विभाग
मन्त्रालय, मुंबई ४०००२२, दिनांक १६ फिरोबर २००६

अधिसूचना

किमान येतन अधिनियम, १९४८.

क्रमांक किंवडे, ८२००६/प्र.क्र. ११८७/कानगार-१. -किमान येतन अधिनियम, १९४८ (१९४८ चा ११) (यात यानंतर याचा निर्देश उक्त अधिनियम असा करण्यात आलेला आहे.) हा महाराष्ट्र राज्यात लागू करण्यात आल्यानंतर त्याच्या कलम ३ च्या पौट-कलम (१) चा खंड (ब) यांच्यै महाराष्ट्र राज्यातील "दगड फोडणे व दगडाची खडी करणे" अशा कोणत्याही उद्योगासील रोजगारात कामावर असलेल्या कामगाराना देय असलेले किमान येतन दर निर्धारित करण्याशाबदताचा प्रस्ताव अंतर्भूत असलेली जी अधिसूचना काढण्याचे प्रस्तावित केलेले आहे त्या अधिसूचनेचा पुढील मसुदा उक्त अधिनियमाच्या कलम ५ च्या पौट-कलम (१) च्या खंड (ब) द्वारे आवश्यक असल्याप्रभापी त्यामुळे परिणाम होण्याचा सम्भव असलेल्या सर्व व्यक्तीच्या माहितीसाठी प्रसिद्ध करण्यात येत आहे, आणि त्याद्वारे असी सूचना देण्यात येत आहे की, महाराष्ट्र शासनाच्या राजपत्रात सदरहू अधिसूचना प्रसिद्ध आल्याच्या दिनांकापासून दरेन महिन्यानंतर महाराष्ट्र शासन उक्त मसुदा विधाशत घेईल.

भाग एक-ल-२४०-१

(१)

उक्त मसुद्याच्या संबंधात उपरोक्त कालावधी संपर्णापूर्वी कोणत्याही व्यक्तीकडून जो कोणतेही अभिवेदन कामगार आयुक्त, कॉमर्स सेंटर, ताळदेव, मुंबई ४०० ०३४ यांच्येकडून येईल ते शासनाकडून विवारात घेण्यात येईल.

मसुदा अधिसूचनेचा

क्रमांक किंवे. ८२००९/प्र.क्र. ११८७/कामगार-७.—ज्याअर्थी, महाराष्ट्र राज्यातील “ दगड पोडणे य दगडाची खडी करणे ” असा कोणत्याही उद्योगातील रोजगारात (यापुढे ज्याचा उक्त अनुसूचित रोजगार असा उत्त्लेख करण्यात आलेला आहे.) कामगार असलेल्या कामगाराना देव असलेले किमान देतन दर शासन अधिसूचना, उद्योग, ऊजी व कामगार विभाग, क्र. एमडब्ल्यूए १०१३/७५२३/कामगार-७, दिनांक १ मार्च १९४४ अन्वये पुनर्निर्धारित केले आहेत.

आणि ज्याअर्थी, महाराष्ट्र शासनाने पुनर्विलोकन करून उक्त अनुसूचित रोजगारातील कमगाराना देव असलेले किमान देतन दर पुनर्निर्धारित करण्याचे उरविले आहे.

त्याअर्थी, आता किमान वेतन अधिनियम, १९४८ (१९४८ चा ११) हा महाराष्ट्र राज्यात लागू करताना, त्याच्या कलम ३ च्या पोट-कलम (१) वा खंड (ब) आणि कलम ५ ये पोट-कलम (२) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, शासकीय अधिसूचना, उद्योग, ऊजी व कामगार विभाग क्रमांक किंवे. ८२००९/प्र.क्र. ११८७/कामगार-७, दिनांक १६, डिसेंबर २००९ मध्ये प्रसिद्ध आलेल्या प्रस्तावाच्या संबंधात मिळालेली सर्व अभिवेदने विचारात घेतल्यानंतर महाराष्ट्र शासनाने यापुढे दिनांक पासून उक्त अनुसूचित रोजगारात नोकरीत मसलेल्या या सोबत जोडलेल्या अनुसूचीच्या स्तंभ (२) मध्ये नमूद केलेल्या कामगारांच्या वर्गाला त्या अनुसूचीच्या स्तंभ (३) मध्ये नमूद केलेल्या वेतनाचे किमान दर पुनर्निर्धारित करीत आहे.

अनुसूची

अ. क्र.	कामगारांकी वर्गावारी	मूळ किमान देतन दर (दरमङ्गा रूपये)
(१)	(२)	(३)
		परिमेणळ-१
१. खुशाल	४,४५०	४,५५०
२. अर्धकुशल	४,२५०	४,३५०
३. अकुशल	३,९५०	३,९५०
		परिमेणळ-२

स्पष्टीकरण :— या अधिसूचनेच्या प्रयोगनार्थी,

(ए) परिमेणळ-१.—महाराष्ट्र राज्यातील सर्व महानगरपालिकेच्या हाहीतील सर्व क्षेत्रांचे मिळून होईल.

(ब) परिमेणळ-२.—महाराष्ट्र राज्यातील सर्व “ आ ” व “ अ ” वर्ग नगरपरिषदांच्या हाहीतील सर्व क्षेत्रांचा समावेश होईल.

(सी) परिमेणळ-३.—परिमेणळ-१ व परिमेणळ-२ वगळून राज्याच्या उर्वरित सर्व क्षेत्रांचे मिळून होईल.

(दी) रोजदारीवर काम करणाऱ्या कामगारांस देय असलेले भजुरीचे किमान दर तो कामगार ज्या वर्गाचा असेल त्या यर्गासाठी निश्चित करण्यात आलेल्या मासिक भजुरीच्या दरांना २६ ने भागून येणारा भागकार नजिकच्या पैशापर्यंत पूर्णक्रित करून काढण्यात येईल.

(ई) किमान वेतनाभव्ये भास्ताहिक सुट्टीच्या वेतनाचा समावेश असेल,

(एफ) किमान वेतन दरामध्ये मूळ दर, विशेष भत्ता आणि सवलती असल्यास, स्थांचे रोख मूळ यासाठी अनुकूल असलेल्या सर्व दरांचा समावेश असेल,

(जी) एखादा कुशल कामगार म्हणजे जो स्वतःच्या निर्णय शक्तीनुसार आपले काम कार्यक्रमातृने य जबाबदारीने पार पाऊ शकतो असा कामगार.

(एच) अर्धकुशल कामगार म्हणजे सर्वसाधारणपणे नित्याच्या स्वरूपाचे काम करतो की, ज्यामध्ये निर्णय घेण्याची फारशी गरज नसते, परंतु तुलनेने त्याला दिलेले छोटेसे काम की, ज्यामध्ये महत्वाचे निर्णय इतरोकडून घेतले जातात असे काम योग्य रीतीने पार पाढण्याची आवश्यकता असते, सर्वांदित व्यापीचे नित्याचे काम पार पाढणे हेच त्याचे कर्तव्य असते,

(आय) अकुशल कामगार म्हणजे ज्यास लहानसा किंवा स्वतंत्र निर्णय घेणे आणि पूर्वानुभव असणे अवश्यक नाही, परंतु तरीही व्यावसायिक परिस्थितीची माहिती असणे आवश्यक आहे. असे साध्या कर्तव्य पालनाचा अंतर्भाव असलेले काम करणारा कामगार, भणून त्याच्या कामासाठी शारीरिक परिश्रमाशिवाय निरनिराळ्या दस्तुंदी किंवा मालांची त्याला चांगली माहिती असणे आवश्यक असेल.

परिशिष्ट

महाराष्ट्र राज्यातील दहा केंद्रांचा सरासरी ग्राहक मूल्य निर्देशाफ (नवीन मालिका ९५८२=१००) हा उक्त अनुसूचित रोजगारात नोकरीत असलेल्या कामगारांना लागू असलेला व राहणीमान निर्देशाक असेल, महाराष्ट्र शासनाने नियुक्त फेलेला सक्षम प्राधिकारी १ जानेवारी आणि १ जुलै रोजी सुरु होणाऱ्या प्रत्येक सहानाहीच्या समाप्तीनंतर, त्या सहा महिन्यासाठी उक्त कर्माचाऱ्यांना लागू असलेल्या राहणीमान निर्देशांकाची सरासरी काढेल आणि ६७२ निर्देशांकांवर अशा प्रत्येक अंकाच्या वाढीसाठी ज्या सहानाहीच्या संबंधात अशी सरासरी काढण्यात आलेली असेल, त्या सहा महिन्यालगत पुढील सहानाहीसाठी उक्त कर्माचाऱ्यांना देणे असलेला विशेष भत्ता (यात यानंतर ज्याचा "राहणीमान भत्ता" असा निर्देश करण्यात आला आहे, परिमळळ-१ करिता दरमहा रुपये ५०० या दराने असेल.

२. सक्षम प्राधिकारी, शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेहारे, उपरोक्त प्रमाणे हिशेस करून घाडलेला राहणीमान भत्ता जेव्हा जानेवारी ते जून या कालायधीतील प्रत्येक महिन्यासाठी देय असेल, तेव्हा जानेवारी महिन्याच्या शेषटच्या आठवड्यामध्ये आणि जेव्हा जून ते डिसेंबर या कालायधीतील प्रत्येक महिन्यासाठी देय असेल, तेव्हा जून ते महिन्याच्या शेषटच्या आठवड्यामध्ये जाहीर करील. परंतु, सक्षम प्राधिकारी, किमान वेतन निश्चित केल्याच्या दिनाकापासून देय असलेल्या सहणीमान भत्ता, जून किंवा डिसेंबर अंतर्पर्यंत किंवा यथास्थिती, किमान येतन दर निश्चित करण्यात आल्याच्या दिनाकानंतर लागेच जाहीर करील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार या नावाने,

सदाशिव कांडळे,
शासनाचे उप सचिव.

In pursuance of clause (3) of Article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department, No. MWA-82009/CR-1187/Lab-7, dated 16th December 2009 is hereby published under the authority of the Governor.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

SADASHIV KAMBLE,
Deputy Secretary to Government.

INDUSTRIES, ENERGY AND LABOUR DEPARTMENT

Mantralaya, Mumbai 400 032, dated the 16th December 2009

NOTIFICATION

MINIMUM WAGES ACT, 1948.

No. MWA. 82009/CR-1187/Lab-7.—The following draft of a notification which is proposed to be issued under clause (b) of sub-section (1) of section 3 of the Minimum Wages Act, 1948 (XI of 1948), in its application to the State of Maharashtra, containing proposal for revision of the minimum rates of wages payable to the employees employed in the scheduled employment, *viz.* " Employment in stone breaking or stone " is hereby published as required by clause (b) of sub-section (1) of section 5 of the said Act, for the information of all persons likely to be affected thereby; and notice is hereby given that the said draft will be taken into consideration by the Government of Maharashtra, after the expiry of two months from the date of publication of this notification in the *Maharashtra Government Gazette*.

2. Any representation, which may be received by the Commissioner of Labour, Commerce Centre, Tardeo, Mumbai 400 034, from any person in respect of the said draft, before the expiry of the abovesaid period, will be taken into consideration by the Government.

DRAFT NOTIFICATION

No. MWA. 82009/CR-1187/Lab-7.—Whereas by the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department, No. MWA. 1993/7523/Lab-7, dated the 1st March 1994, the Government of Maharashtra has revised the minimum rates of wages payable to the employees employed in the Scheduled Employment viz 'Employment in stone breaking and stone crushing' (hereinafter referred to as "the said scheduled employment") in the State of Maharashtra;

And whereas the Government of Maharashtra having reviewed the minimum rates of wages payable to the employees employed in the said scheduled employment, considers it necessary to revise them further;

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by clause (b) of sub-section (1) of section 3 read with sub-section (2) of section 5 of the Minimum Wages Act, 1948 (XI of 1948), in its application to the State of Maharashtra, the Government of Maharashtra, after considering all the representations received in respect of the proposal published in the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department No. MWA. 82009/CR-1187/Lab-7, dated 16th December 2009 and after consulting the Advisory Board, hereby revises, with effect from the minimum rates of wages payable to the employees employed in the said Scheduled Employment and refixes them, as set out in column (3) of the Schedule appended hereto, as the minimum rates of wages payable to the class of employees mentioned against them in column (2) of the said schedule.

Schedule

Sr. No.	Class of Employees	Minimum Rates of Wages (Per month)	
		(1)	(2)
		Zone-I	Zone-II
1	Skilled	4750.00	4550.00
2	Semi-skilled	4250.00	4050.00
3	Unskilled	3950.00	3750.00

Explanation.—For the purposes of this notification—

(a) Zone I—Shall comprise of the areas falling within the local limits of all Municipal Corporations and all " A " and " B " Class Municipal Councils ;

(b) Zone II—Shall comprise of all other areas in the State which are not included in Zone I.

(c) the minimum rates of daily wages payable to an employee employed on daily wages shall be computed by dividing the minimum rates of monthly wages fixed for the class of employees to which he belongs by twenty-six, the quotient being stepped upto the nearest paisa ;

(d) the minimum rates of wages shall be inclusive of payment of remuneration in respect of weekly day of rest ;

(e) the minimum rates of wages shall consist of basic rates, the cost of living allowance, the cash value of concession if any ;

(f) a skilled employee is one who is capable of working efficiently, of exercising considerable independent judgement and discharging his duties responsibly ;

(g) a semi-skilled employee is one, who does work generally of a well defined routine nature, wherein the major requirement is not so much of the judgement, skills and dexterity, but of proper discharge of duties assigned to him for a relatively narrow job and important decisions are made by others. His work is thus limited to the performance of routine operation of limited scope.

(h) an unskilled employee is one who does operations that involve the performance of simple duties which require exercise of little or no independent judgment or previous experience, although a familiarity with the occupational environment is necessary. His work may thus require, in addition to physical exertion, familiarity with a variety of articles or goods.

APPENDIX

1. The average Consumer Price Index Number in respect of ten centres in the State of Maharashtra for working class (New Series 1982=100) shall be the Cost of Living Index Number applicable to the employee employed in the said scheduled employment. The Competent Authority appointed by Government shall, after the expiry of every six months commencing on the first day of January and the first day of July, calculate the average of the Cost of Living Index Number applicable to the said employee for these six months and ascertain the rise of such average over 672 points. For such rise of every point, special allowance (hereinafter referred to as "the Cost of Living Allowance") payable to the employee in the said scheduled employment for each of the six months immediately following six months in respect of which such average has been calculated at the rate of Rs. 4.00 per month in respect of both Zones.

2. The Cost of Living Allowance computed as aforesaid shall be declared by the Competent Authority by notification in the *Official Gazette* in the last week of July when such allowance is payable for each of the months from July to December and in the last week of January when such allowance is payable for each of the months from January to June :

Provided that, the Competent Authority shall declare the Cost of Living Allowance payable in respect of the period from the date of fixation of the rate of minimum wages to the end of December or June, as the case may be, immediately after the said date with effect from which the minimum rates of wages are fixed.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

SADASHIV KAMBLE,
Deputy Secretary to Government.